

YAZMA ESER KÜTÜPHANELERİNDE DURUM TESPİT ÇALIŞMALARI

Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı'na bağlı 22 kütüphanede yaklaşık 172 bin cilt yazma eser bulunmaktadır. Eserlerimizin depolandıkları alanların genel durumlarının belirlenerek öncelikli olarak restorasyona ihtiyaç duyan eserleri saptamak amacıyla tüm kütüphanelerde ve koleksiyonlarda durum tespit çalışmaları yapılmaktadır. Bu çalışma ile ayrıca, koleksiyonlarımızda bulunan eserlerin hasar durum envanteri de çıkarılmaktadır.

İstanbul'da Süleymaniye, Hacı Selim Ağa ve Millet, Bursa'da İnebey ve Edirne'de Selimiye Yazma Eser Kütüphanelerinde durum tespit çalışmaları yapılmış ve toplamda 96.000'in üzerinde yazma eser tek tek incelenmiştir. Yapılan çalışmada önceki deneyimlere dayanarak yazma eserlerde sık görülen ve tehdit oluşturan faktörler belirlenmiş ve oluşturulan tarama formuna kaydedilmiştir. Söz konusu formlardaki bilgiler elektronik ortama aktarılmakta ve ihtiyaç duyulan istatistikler için veri sağlanmaktadır.

Değerlendirme formu

Demirbaş No: 5989	Değer derecesi	(10)	Cilt hasarı	(3)	Cetvel kırığı	(0)
	Kağıtta kırılabilirlik	(2)	Böcek tahribatı	(0)	Yapışıklık	(0)
	Mürekkep korozyonu	(1)	Mikroorganizma	(1)	Boya dökülmesi	(0)
	Diğer:				Restorasyon öncelik der.	(2)

Durum tespit çalışması uygulamaları

- Eserde oluşan problemin büyüklüğüne göre bozulmalar için '0' en düşüğü '3' en yükseği ifade etmek üzere 0-3 arası derecelendirme sistemine gidilmiştir.
- Değer derecesi ise kütüphane müdürü veya deneyimli kütüphaneciler tarafından ilgili yönetmelik-

- teki yazma eser kriterlerine göre 1-10 arası bir değer olarak belirlenmiş, verinin analizi aşamasında kat-sayı olarak kullanılmıştır.
- Öncelikli eser seçimini kolaylaştırmak ve eserin sahip olduğu tüm problemleri tek bir sayısal değerle birleştirmek için bir formül oluşturulmuştur.

- Eserin sahip olduğu problemlerden bazıları yıkıcı etkiye sahip olup zamanla ilerleme gösterirken, bazılarındaki oluşan hasar yanlış kullanım olmadığı sürece aynı kalabilir. Buna göre; mürekkep korozyonu, kağıtta kırılma, cetvel kırığı ve yapışıklık faktörleri hasar derecesi verildikten sonra '5' katsayısı ile çarpılmıştır. Mikroorganizma faktörüne katsayı olarak '4' verilmiştir. Eserlerde meydana gelen cilt hasarı ve boya dökülmesi orta seviyede tehlike yarattığından '3' katsayısı ile çarpılmıştır. Böcek tahribatı ise canlı böcek varlığı olduğu durumlar haricinde ilerleyen bir problem değildir bu yüzden '2' katsayısı ile çarpılmıştır. Son olarak elde edilen toplam, değer derecesi ile çarpılarak aynı büyüklükte hasara sahip eserlerden değer derecesi yüksek olanların öncelikli olarak restorasyona alınacağı bir liste elde edilmiştir.

$$\sum_{i=0}^i d x (h_i x k_i)$$

Burada d: değer derecesi

h: hasar derecesi

k: katsayı

i: hasar faktörü

Örnek değerlendirme formu

Demirbaş No: 5989	Değer derecesi	(10)	Cilt hasarı	(3)x3	Cetvel kırığı	(0)x5
	Kağıtta kırılma	(2)x5	Böcek tahribatı	(0)x2	Yapışıklık	(0)x5
	Mürekkep korozyonu	(1)x5	Mikroorganizma	(1)x4	Boya dökülmesi	(0)x3
	Diğer:				Restorasyon öncelik der.	(2)

Durum tespit çalışmaları her koleksiyon için, elde edilmek istenen bilgi/veri doğrultusunda planlanmalıdır. Bu çalışma ile kısa sürede kütüphanelerimizdeki eserlerin durumu hakkında bilgi sahibi olarak acil ele alınması gerekenler tespit edilmektedir.

Kaynaklar

Pickwood, N., "The Condition Survey of the Manuscripts in the Monastery of Saint Catherine on Mount Sinai". *The Paper Conservator*, 28(1) (2010), s.36-61.

"Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Eser Sağlama Kurulu Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik Ek-1" *T.C. Resmi Gazete*, Sayı: 29109, 04/09/2014.

Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı
Kitap Şifahanesi ve Arşiv Dairesi Başkanlığı
Kanuni Medresesi Sokak, No:1 Süleymaniye
Fatih/İstanbul
Tel: 0212 514 46 35-36
Fax: 0212 514 46 37
www.yek.gov.tr
kitapsifa@yek.gov.tr
info@yek.gov.tr

Bizi takip edin

 /kitapsifahanesi

 /kitapsifahanesi

 /kitapsifahanesi